

Spominski kamen v spomin na preganjane iz vasi Guitzenhof (Ocinje), Rothenberg (Serdica), Sinnersdorf (Kramerovci) in Fückselsdorf (Fikšinci)

V spomin na ljudi, ki so bili v letih 1945 in 1946 pregnani iz svojih domov v danes slovenski pokrajini Prekmurje ter prisiljeni zapustiti svoje hiše, polja in življenjske temelje.

Ob koncu druge svetovne vojne so se politični in družbeni odnosi po vsej Evropi močno spremenili. V številnih delih Srednje in Jugovzhodne Evrope so bili v naslednjih letih deli prebivalstva, na osnovi njihovega jezika, porekla ali domnevne pripadnosti določenim skupinam, pregnani iz svojih domov. Te spremembe so prizadele tudi območje okoli krajev Guitzenhof, Rothenberg, Sinnersdorf in Fückselsdorf. Do leta 1945 je v teh vaseh živelo nemško govoreče prebivalstvo, ki je čez več generacij oblikovalo družbno in gospodarsko življenje.

Z razpadom nacionalsocialističnega režima in preoblikovanjem Evrope so bili številni ljudje potegnjeni v vrtinec negotovosti, razseljenosti in nasilja. V severovzhodni Sloveniji, v regiji Prekmurje, se je za mnoge nemško govoreče družine začelo obdobje velikih sprememb. Zaradi svojega jezika in kulture so bili v letih 1945 in 1946 pozvani, naj zapustijo svoje domove. Mnogi so temu pozivu sledili, da bi zaščitili sebe in svoje družine

pred preganjanjem. Tisti, ki so ostali, so pogosto postali žrtve nasilja, nadlegovanja, zapiranja ali prisilne preselitve. Njihova izselitev ni bila le politični ukrep, temveč je vodila tudi v človeške tragedije.

Ti dogodki so del širših poveljnih migracij, ki so prizadele milijone ljudi po Evropi. Cilj je bil pogosto ustvarjanje nacionalno homogenih držav, kar je bistveno spremenilo pogled na kulturno raznolikost, večjezičnost in skupno zgodovino. Posledice so bile izgube bivalnega prostora, identitete in domovine, kar je pustilo globoke sledi v življenju družin in regij.

Številne družine iz omenjenih krajev so iskale zatočišče na drugi strani meje, predvsem v kraju St. Anna am Aigen in okolici v jugovzhodni Štajerski. V težkih razmerah so si tam zgradile novo življenje. V majhnih, pogosto provizoričnih hišah so pognale nove korenine. Priimki, kot so Maitz, Meitz, Schadl, Gaber ali Stoff, so danes sestavni del lokalne skupnosti in opominjajo na zgodovino, ki je pogosto ostala neizgovorjena.

Povrnitve lastnine ali pravne rehabilitacije v večini primerov ni bilo. Pregnanci so morale svoje življenje ponovno zgraditi brez pravne ali finančne odškodnine. Vzroki za to so kompleksni in globoko zakoreninjeni v političnih, etničnih in zgodovinskih okoliščinah poveljnega obdobja.

Spominski kamen opozarja na večplastnost tega poglavja evropske poveljne zgodovine. Ne imenuje krivcev, temveč poziva k priznanju trpljenja vseh prizadetih. Zgodovina teh krajev je del kulturne dediščine, tako kot jeziki in tradicije, ki so jo oblikovali. Simbolizira mnoga evropska mesta, kjer se je zgodovina zapisala v gibanje ljudi, njihove upe, prekinitve in nove začetke.

V času, ko je spomin pogosto selektiven in zgodovinski narativi instrumentalizirani, naj bo ta kraj spomina kraj povezovanja in ne delitev. Zgodovina pregnancev je skupna zgodovina obeh strani meje, skupna preteklost Avstrije in Slovenije, nemških in slovenskih potomcev, podeželske kulture in družinske kontinuitete.

Pogled v preteklost je potreben, da lahko sooblikujemo sedanost. Z obujanjem spomina ustvarjamo prostor za empatijo in razumevanje. Spominski kamen v kraju Höll pri Aignu naj bo znak, da se tudi boleča poglavja zgodovine lahko pripovedujejo dostojanstveno – ne z namenom obtoževanja, temveč z namenom razumevanja, sprave in spoštljivega spomina na ljudi, katerih življenjske poti so bile pretrgane.

Dogodki tistih let niso pozabljeni. Živijo v spominih potomcev, v raziskovanju preteklosti, v družinskih albumih, pesmih in izrečni besedi. S tem spomenikom želimo ustvariti obliko tihega spomina, ki presega politične, nacionalne in ideološke meje.

Stoji tukaj za vse, ki so tedaj izgubili svoj dom, za tiste, ki so v tej regiji našli novo zavetje, za njihove otroke in vnuke. Stoji tudi za upanje, da lahko iz razumevanja zgodovinskih procesov zraste miroljubno in pravično sobivanje.

Ta kraj spomina je prispevek k zgodovinski odgovornosti, ki jo nosimo do preteklosti. Naj opominja in hkrati daje upanje. Kajti zgodovina se ne konča v preteklosti. Živi naprej v sedanjosti in jo oblikujemo s svojim delovanjem. Spomin je dejaven proces. S tem znamenjem ga želimo narediti vidnega.